

Міністерство освіти і науки України

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет політичних наук

Кафедра журналістики

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня бакалавра

**«Проблеми внутрішньо переміщених осіб у період воєнного стану
(на прикладі м. Кривий Ріг): мультимедійна історія»**

Виконала: студентка IV курсу, групи 448,
061 «Журналістика»

Федошенко Анастасія Олександрівна

Керівник: канд. філол. наук, доцент

Тулузакова Ольга Геннадіївна

Рецензент

Пономаренко Сергій Сергійович

Миколаїв – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
--------------------	----------

РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ВИСВІТЛЕННЯ АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

1.1.Висвітлення проблеми внутрішньо переміщених осіб у сучасних українських ЗМІ.....	5
--	---

1.2. Моніторинг українських онлайн видань, як висвітлюють проблеми внутрішньо переміщених осіб	9
--	---

РОЗДІЛ 2. ПРОБЛЕМИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

2.1.Проблеми внутрішньо переміщених осіб з житлом у Кривому Розі	12
--	----

2.2. Евакуація населення у місті Кривий Ріг. Виїзд за кордон.....	15
---	----

2.3.Оформлення виплат та документів особам у статусі ВПО.....	19
---	----

2.4. Можливості працевлаштування	22
--	----

2.5. Медичні послуги.....	26
---------------------------	----

2.6.Навчання у період воєнного стану (проблеми безкоштовного навчання).....	28
---	----

2.7.Психологічна допомога внутрішньо переміщеним особам	31
---	----

2.8.Реєстрація пошкодженого майна.....	34
--	----

2.9.Сім'я внутрішньо переміщених осіб (маю на увазі кількість розлучень через довгу розлуку).....	37
--	----

2.10.Ставлення містян до внутрішньо переміщених осіб.....	41
---	----

ВИСНОВКИ.....	42
----------------------	-----------

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	44
--	-----------

ВСТУП

Проблема внутрішньо переміщених осіб у період воєнного стану в Україні стає актуальним та складним викликом для суспільства. Ця дослідницька робота зосереджена на вивченні та аналізі цих проблем з метою розкриття їх впливу на людей та пошуку можливих рішень.

Актуальність даної теми для більшості українців значно зросла починаючи з 24 лютого 2022 року, оскільки внаслідок повномасштабного вторгнення Російської Федерації тисячам українців довелося евакуюватися зі своїх домівок, з метою врятувати своє життя та життя своїх родичів. Внутрішньо переміщеними особами (ВПО) стали люди, які залишили небезпечні території та переселилися в місця, які, можливо, вважаються більш безпечними, наприклад Кривий Ріг, але зараз можна сказати, що в Україні немає такого безпечного місця яке б на 100% задовольняло потреби громадян у безпеці. Зважаючи на активні бойові дії, що тривають на території України, ця тема набуває надзвичайної важливості, оскільки люди, які перебувають у статусі ВПО, щодня зіштовхуються з новими проблемами та викликами.

Мета дослідження полягає у глибокому аналізі та висвітленні проблем, з якими зіштовхнулися внутрішньо переміщені особи під час воєнного стану в Україні. Головна мета полягає у з'ясуванні та розумінні особливостей цієї категорії осіб, виявленні причин та наслідків їх внутрішнього переміщення та визначенні проблем, з якими вони щоденно стикаються.

Для досягнення мети дослідження будуть виконуватись такі завдання:

- Аналіз теоретичних основ і розкриття сутності поняття "внутрішньо переміщена особа" в контексті воєнного стану в Україні.
- Вивчення проблематики, з якою зіштовхуються внутрішньо переміщені особи, включаючи втрату житла, соціальну дезадаптацію, психологічні труднощі та інші аспекти.

- Аналіз досвіду та реалізації заходів підтримки та реабілітації внутрішньо переміщених осіб у період воєнного стану в Україні.
- Виявлення шляхів покращення умов та забезпечення підтримки внутрішньо переміщеним особам, включаючи розробку рекомендацій для владних та громадських організацій.
- Документування та висвітлення подій та проблем, пов'язаних зі статусом внутрішньо переміщених осіб під час воєнного стану в Україні, з метою підвищення усвідомлення та уваги до цієї проблематики.

Завдання: Дослідити та проаналізувати роль ЗМІ у висвітленні проблем, пов'язаних з внутрішньо переміщеними особами в період воєнного стану.

Об'єктом дослідження є внутрішньо переміщені особи, які знаходяться в складній ситуації та перебувають у місті Кривий Ріг.

Предметом дослідження є аналіз стану та оцінка наявних можливостей для внутрішньо переміщених осіб у контексті їх потреб, доступу до соціальних та медичних послуг, житла, освіти та працевлаштування.

Для досягнення поставленої мети будуть використовуватись наступні **методи дослідження:** збір та систематизація фактів, включаючи анкетування та інтерв'ювання внутрішньо переміщених осіб; аналіз наявних даних та статистики, пов'язаної з цією групою людей; узагальнення зібраного матеріалу та формулювання рекомендацій для поліпшення умов та забезпечення підтримки внутрішньо переміщених осіб у місті Кривий Ріг.

Апробація результатів дослідження. Публікації, які були виконані в рамках наукового дослідження, оприлюдненні сайті <https://chmnu.edu.ua/>.

Структура дипломного проекту. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури (41 позицій).

РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ВИСВІТЛЕННЯ АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

1.1. Висвітлення проблеми внутрішньо переміщених осіб у сучасних українських ЗМІ

У сучасній українській журналістиці велика увага приділяється проблемі внутрішньо переміщених осіб (ВПО) і відображенню їхнього становища у ЗМІ. Журналісти, працюючи в різних медіа-виданнях, створюють матеріали, які розкривають складну соціально-економічну ситуацію, з якою зіштовхнулися ВПО в Україні, зокрема в Кривому Розі.

У цьому розділі ми досліджуємо деякі особливості висвітлення проблеми ВПО у сучасних українських ЗМІ. Цей дослідницький розділ спрямований на з'ясування різних аспектів висвітлення проблем ВПО у ЗМІ та встановлення зв'язків між впливом ЗМІ та реакцією громадськості на цю проблему. Розглядаючи особливості висвітлення проблем ВПО у сучасних українських ЗМІ, ми намагатимемося виявити тенденції та найефективніші підходи до залучення уваги громадськості до цієї проблеми і сприяння змінам у ситуації ВПО.

Підсумовуючи, метою цього дослідження є розкриття особливостей висвітлення проблеми внутрішньо переміщених осіб у сучасних українських ЗМІ, встановлення зв'язків між впливом ЗМІ та реакцією громадськості на цю проблему, а також визначення найбільш ефективних способів привертання уваги до проблем ВПО та сприяння змінам у їхньому становищі.

Проблема внутрішньо переміщених осіб в Україні в період воєнного стану, спричиненого повномасштабним вторгненням Російської Федерації на територію країни, є надзвичайно актуальною в наш час. Висвітлення цієї проблеми в українських ЗМІ має велике значення, оскільки вони впливають на формування громадської думки, залучають увагу суспільства до проблем внутрішньо переміщених осіб та сприяють пошуку шляхів вирішення цих проблем як всередині країни так і за її межами.

В цьому підпункті ми детально розглянемо, як сучасні українські ЗМІ

висвітлюють проблему внутрішньо переміщених осіб, зосереджуючись на аналізі ЗМІ в місті Кривому Розі. Ми дослідимо, які аспекти проблеми внутрішньо переміщених осіб отримують найбільшу увагу ЗМІ, які методи та підходи використовуються в новинах, статтях та інших медійних матеріалах, що стосуються даної теми.

У викладенні основного матеріалу даного підпункту ми проведемо аналіз конкретних матеріалів, опублікованих в ЗМІ Кривого Рогу, що стосуються проблеми внутрішньо переміщених осіб. Ми дослідимо статті, новинні сюжети, репортажі та інтерв'ю, що висвітлюють різні аспекти цієї проблеми, зокрема соціальне становище внутрішньо переміщених осіб, умови проживання, доступ до основних послуг, працевлаштування та інші важливі аспекти.

Ми також звернемо увагу на гуманітарні аспекти проблеми внутрішньо переміщених осіб та висвітлимо необхідність надання гуманітарної допомоги, медичного обслуговування та психологічної підтримки. В рамках аналізу ми звернемо увагу на роль громадських організацій, волонтерських ініціатив та державних структур у наданні допомоги внутрішньо переміщеним особам.

Для підтвердження наших аналізів та досліджень ми будемо використовувати посилання на відповідні дослідження, статті та інші авторитетні джерела інформації, які допомагають краще розібратися у проблемі внутрішньо переміщених осіб.

Завершуючи вступ до даного підпункту, хочу наголосити, що аналіз висвітлення проблеми внутрішньо переміщених осіб у ЗМІ має велике значення для поширення інформації, формування свідомості та мобілізації громадськості у вирішенні цієї актуальної проблеми.

У рамках нашого аналізу конкретних матеріалів, опублікованих в місцевих ЗМІ Кривого Рогу, ми звернемо увагу на певні аспекти проблеми внутрішньо переміщених осіб. Одна з цих статей, опублікована у виданні Право на захист під назвою "У Кривому Розі відкрився Центр підтримки для вимушених переселенців з Бахмута" [36], розповідає про запуск Центру підтримки бахмутян "З Бахмутом у серці" у Кривому Розі.

Згідно з цією статтею, Центр має на меті об'єднати навколо себе внутрішньо переміщених осіб з Бахмутської громади та надати їм підтримку та допомогу. У центрі планується надавати гуманітарну допомогу, психологічну підтримку та організовувати заходи для дітей. Керівниця Центру, Марина Погорелова, зауважує, що Дніпропетровська область наразі має найбільшу кількість переселенців з Бахмута, і створення Центру в Кривому Розі було лише питанням часу. Вона також зазначає, що завдяки підтримці місцевої влади ідея Центру розпочала свою реалізацію.

Також в основному матеріалі даного підпункту ми аналізуємо статтю, опубліковану в інтернет-виданні Krivbass.city авторки Олени Гриценко, що розглядає питання підтримки внутрішньо переміщених осіб у Дніпропетровській області. Стаття зосереджується на запуску спеціальної програми для надання допомоги переселенцям.

Згідно зі статтею, з початку повномасштабної війни Дніпропетровщина прийняла майже 400 тисяч переселенців, більшість з яких з Донецької та Луганської областей. У громадах Криворізького району, зокрема в місті Кривий Ріг, зареєстровано понад 83,1 тисячі внутрішньо переміщених осіб, з них понад 22 тисячі - діти.

З метою посилення підтримки переселенців, в області планується створити спеціальну програму. Також формується регіональний координаційний штаб з питань внутрішньо переміщених осіб, який буде оперативно реагувати на потреби та проблеми переміщених українців.

Стаття зазначає, що головною проблемою переселенців є житло. Більшість людей орендує житло або перебуває у помешканнях, наданих місцевими жителями. Також вказується, що у Дніпропетровській області є 138 місць компактного проживання, більшість з яких знаходиться в освітніх закладах.

Стаття також згадує про забезпечення переселенців медичними і освітніми послугами, а також їхнє залучення до культурного життя регіону. Планується облаштування 29 будівель, що наразі не експлуатуються, для прихистку понад 8 тисяч громадян [3].

Загалом, стаття висвітлює питання підтримки переселенців у Дніпропетровській області, а також зазначає кроки, які плануються для поліпшення їхнього становища.

Стаття, яка була опублікована 3 серпня 2022 року на офіційному веб сайті Криворізької міської ради та її виконавчого комітету, стосується проблем і викликів, з якими стикається громада міста, а також способу, як ЗМІ висвітлюють ці проблеми. Стаття описує допомогу тимчасовому розселенню внутрішньо переміщених українців у Кривому Розі та зазначає, що місто вже прийняло понад 70 тисяч ВПО з різних регіонів України. Також стаття містить розгорнуті коментарі міського голови.

Згідно зі статтею, у Кривому Розі офіційно зареєстровано майже 58 тисяч ВПО, а для їхнього розміщення у всіх районах міста було облаштовано заклади тимчасового перебування з понад 8 тисяч спальних місць. Виїздна нарада була проведена в одному з таких закладів, де в.о. міського голови Юрій Вілкул оглядав умови перебування переселенців.

У статті Юрій Вілкул наголошує, що Кривий Ріг став прихистком для десятків тисяч людей, які тікали від війни, і влада спільно з Військовою адміністрацією робить все можливе, щоб кожна людина, яка потребує допомоги, отримала її. Зазначається, що всі переселенці мають надійний дах над головою, чисту постіль, повноцінне харчування та відповідний одяг. Влада намагається створити такі умови, щоб люди почувалися затишно та комфортно.

Стаття також зазначає, що у всіх закладах тимчасового розселення ВПО забезпечено безкоштовне харчування та відповідні санітарно-гігієнічні умови. Проводиться надання первинної медичної допомоги відповідно до санітарних правил і норм. Мешканці закладів, а також їхні діти, госпіталізуються, лікуються та проходять обстеження в медичних установах.

ЗМІ висвітлюють проблему тимчасового розселення ВПО в Кривому Розі, акцентуючи увагу на допомозі, яку надає місцева влада та Військова адміністрація. Стаття містить думки та відгуки переселенців, які висловлюють подяку міській владі та захоплюються умовами, що були створені для них в Кривому Розі. Також

згадується про ініціативи, які спрямовані на підтримку тимчасово переміщених осіб, зокрема зустрічі з Центром зайнятості, зустрічі з юристами та організацію дозвілля для дітей.

За даними статті, найбільша кількість переселенців в Кривому Розі прибула з Херсонської області (понад 25 тисяч ВПО) та Донецької області (понад 14 тисяч ВПО) [40].

1.2. Моніторинг українських онлайн видань, як висвітлюють проблеми внутрішньо переміщених осіб

Дослідження журналістів та висвітлення в українських медіа, зокрема в публікаціях "Української правди" та "Українських новин", надають нам важливу інформацію про проблеми, з якими стикаються ВПО в Кривому Розі. Ми розглянемо аналіз матеріалів цих видань, щоб краще зрозуміти важливі аспекти та потреби цієї вразливої групи людей.

В ході нашого дослідження ми також звернемо увагу на роль громадських організацій, волонтерських ініціатив та державних програм, спрямованих на підтримку ВПО в Кривому Розі. Ми спробуємо оцінити ефективність цих заходів та їх вплив на поліпшення життя внутрішньо переміщених осіб.

Завершивши цей текст, ми сподіваємося зробити висновки щодо ситуації ВПО в Кривому Розі, проаналізувати причини проблем та запропонувати можливі шляхи вирішення цих проблем.

Моніторинг українських онлайн видань та дослідження проблем внутрішньо переміщених осіб (ВПО) відіграють важливу роль у висвітленні та розкритті цієї соціальної проблеми в Кривому Розі. Журналісти та дослідники зосереджуються на розкритті труднощів та потреб ВПО, а також відтворенні їх голосу в медійному просторі.

Одним з провідних джерел інформації про проблеми ВПО є відоме українське видання "Українська правда" [38]. Журналісти цього видання систематично публікують матеріали, що стосуються ситуації в Кривому Розі, зокрема статті, репортажі та інтерв'ю з представниками ВПО. За останній рік статті із ключовим словом "ВПО" з'являлись в даному виданні більше ніж як 400

разів. Їхні матеріали глибоко аналізують складну соціально-економічну ситуацію, з якою зіштовхнулися внутрішньо переміщені особи у цьому місті, а також розкривають питання, пов'язані з їхнім житлом, зайнятістю та доступом до основних соціальних послуг.

Крім "Української правди", "Українські новини" [39] також приділяють увагу проблемам ВПО в Кривому Розі. Журналісти цього видання розглядають широкий спектр питань, пов'язаних з життям та потребами ВПО. Серед них - статті про соціальну адаптацію, надання медичної допомоги, освіти та проблеми зайнятості ВПО. Ці матеріали розкривають реальні історії та долі внутрішньо переміщених осіб, що допомагає звернути увагу суспільства на їх потреби та проблеми.

Крім журналістських матеріалів, дослідники та організації займаються вивченням ситуації з ВПО в Кривому Розі. "Детектор медіа" [10] проводить аналіз медійного висвітлення проблем ВПО, а їхні дослідження надають цінну інформацію про підходи ЗМІ до цієї проблеми та публікації, що звертаються до неї. Це допомагає визначити тенденції та зміни в підходах до висвітлення проблем ВПО, а також виявити можливі прогалини або недоліки в інформаційному просторі.

Окрім журналістських джерел, доступні також різноманітні дослідження та звіти, що освітлюють проблематику ВПО в Кривому Розі. Один з таких звітів, опублікований на "Новому часі" [1], зосереджується на соціальній інтеграції ВПО в цьому місті. Звіт детально аналізує основні проблеми, з якими зіштовхнулися внутрішньо переміщені особи в Кривому Розі, а також вказує на шляхи поліпшення їхнього становища.

Крім звіту, важливою є наявність дослідження "Соціальна інтеграція ВПО в Кривому Розі" [16]. Це дослідження розкриває аспекти, пов'язані з економічною самодостатністю, доступом до освіти та медичних послуг, адаптацією до нових умов проживання та соціальною підтримкою ВПО. Результати цього дослідження вносять вагомий внесок у розуміння проблем ВПО в Кривому Розі та вказують на шляхи поліпшення їхньої ситуації.

Враховуючи доступну інформацію з різних джерел, можна зробити

висновок, що проблеми внутрішньо переміщених осіб в Кривому Розі є складними та багатограними. ЗМІ та дослідники відіграють важливу роль у висвітленні цих проблем та привертанні уваги суспільства до потреб ВПО. Аналіз матеріалів, досліджень та статистики допомагає зрозуміти сутність проблеми, виявити основні тенденції та недоліки в системі підтримки ВПО, а також спрямувати зусилля на поліпшення їхнього становища та забезпечення соціальної справедливості.

В аналізі українських онлайн видань щодо проблем внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в Кривому Розі можна зробити такі висновки: ЗМІ, зокрема "Українська правда" і "Українські новини", розглядають проблеми ВПО в Кривому Розі, аналізуючи їхні потреби та складні соціально-економічні умови. "Детектор медіа" проводить аналіз медійного висвітлення проблем ВПО, виявляючи тенденції та зміни в підходах ЗМІ до цієї проблематики. Загальний аналіз матеріалів та досліджень допомагає зрозуміти складність проблем ВПО та сприяє формуванню усвідомлення суспільства щодо цих проблем. Ці дані можуть бути використані для покращення інформаційного простору та системи підтримки ВПО, залучення ресурсів та підтримки для поліпшення життя внутрішньо переміщених осіб.

РОЗДІЛ 2. ПРОБЛЕМИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

2.1. Проблеми внутрішньо переміщених осіб з житлом у Кривому Розі

В даному розділі досліджується проблематика, пов'язана з внутрішньо переміщеними особами (ВПО) у період воєнного стану. Особлива увага приділяється аналізу проблем ВПО з житлом в місті Кривий Ріг.

У цьому підпункті, 2.1 "Проблеми внутрішньо переміщених осіб з житлом у Кривому Розі", ми розглянемо важливий аспект проблем, з якими стикаються ВПО у зв'язку з недостатком адекватного житла. Ми дослідимо ситуацію в місті Кривий Ріг, яке зазнало значного природного зростання населення внаслідок внутрішньо переміщених осіб, що постраждали від конфлікту.

У даному підпункті ми проаналізуємо причини і наслідки проблеми житла для ВПО в Кривому Розі, враховуючи фактори, які впливають на недостатню доступність житла, включаючи економічні, соціальні та правові аспекти. Ми також розглянемо заходи, які були прийняті або плануються для вирішення цієї проблеми та покращення умов проживання ВПО.

Метою цього підпункту є розкриття проблеми житла внутрішньо переміщених осіб у Кривому Розі, виявлення факторів, які призводять до недостатку житла для ВПО, та висвітлення заходів, спрямованих на поліпшення ситуації. В результаті цього дослідження ми сподіваємося наблизитися до розуміння проблем, пов'язаних з житлом ВПО у період воєнного стану та знайти можливі шляхи вирішення цих проблем.

Так як ситуація у житловому питанні в Кривому Розі не сильно відрізняється від загальноукраїнського, то ми звернулися до загально Українських видань та їхніх статей які б узагальнено відображали проблеми із якими стикаються ВПО.

Так наприклад ми звернулися до свіжої статті інтернет порталу ВІКНА. Ця стаття про переселенців з Лисичанська привернула нашу увагу через свою актуальність та важливість проблем, з якими стикаються переселенці. Вона розкриває реальні історії життя людей, які змушені були покинути свої домівки

через бойові дії на Сході країни. Стаття висвітлює проблему з житлом, зокрема нестачу власного житла для переселенців, і їхнє прагнення знайти рішення для полегшення своєї ситуації.

Цей матеріал є корисним, оскільки він допомагає усвідомити складність і важкість життя переселенців, а також привертає увагу до необхідності забезпечення адекватного житла для цієї категорії людей. Він також підкреслює роль громадських організацій і влади в розв'язанні проблем переселенців.

Тепер дозвольте переказати основний зміст статті:

Стаття "Я — ВПО, і ось з чим зіштовхуюся! Історії переселенців про реальні проблеми та як їх можна розв'язати" з сайту ВІКНА розповідає про подружжя переселенців з Лисичанська, Наталію і Сергія, які змушені були залишити свої домівки через окупацію їхнього міста. Прибувши до Олександрії Кіровоградської області, вони зіткнулися зі значними труднощами.

Однією з найбільших проблем для переселенців стало житло. Подружжя живе у житлі однієї знайомої, але вони відчувають, що це становить труднощі для неї, адже вони мешкають разом з чужими людьми. Наталія і Сергій сподіваються на виділення місцевою владою хоча б однієї кімнати у гуртожитку, за яку вони будуть готові платити, аби мати хоч якусь окремість та приватність. Окрім того, вони мають дитину, тому окреме житло для них є надзвичайно важливим.

У статті зазначається, що переселенці бачили в місті недобудови та закинуті будівлі, які можна було б використати як житло, якщо б їм було надано необхідні ресурси. Однак, незважаючи на це, планів на поліпшення ситуації з житлом досить мало, оскільки рідне місто перебуває в окупації. Лише надія на повернення до рідних стін залишається у переселенців.

Стаття також звертає увагу на проблему відсутності власного житла для переселенців, яка стає основною проблемою для них. Вона акцентує увагу на тимчасових притулках, які не можуть задовольнити всі потреби переселенців, які втратили все через війну. Організації, такі як Товариство Червоного Хреста, намагаються надавати допомогу у вигляді продуктів, засобів гігієни та інших необхідних речей, але велика кількість переселенців потребує більш широкої

підтримки [35].

Підсумовуючи дану тему з житлом для переселенців, можна зробити наступні висновки:

- Недостатність житла є однією з найважливіших проблем, з якими стикаються переселенці зі східних регіонів України. Багато з них мають обмежені можливості в забезпеченні власним житлом через конфліктну ситуацію та втрату майна.
- Тимчасові притулки, такі як прихистки та модульні містечка, не можуть вирішити всі проблеми переселенців і не задовольняють їхніх потреб. Необхідно шукати стабільніші та триваліші рішення, зокрема надання окремого житла.
- Влада має визнати необхідність розв'язання проблеми з житлом для переселенців і приділити цій проблемі належну увагу. Виділення житла в гуртожитках або реконструкція закинутих будівель можуть бути одними з можливих шляхів розв'язання цієї проблеми.
- Громадські організації та благодійні фонди відіграють важливу роль у наданні допомоги переселенцям з житлом, але їхні можливості обмежені. Необхідна широка підтримка та співпраця між урядом, громадськими організаціями та місцевими громадами для ефективного розв'язання проблеми з житлом для переселенців.

Загалом, проблема з житлом є серйозною та невідкладною для переселенців зі східних та південних регіонів України. Необхідно сприяти їм у знаходженні стабільного та адекватного житла, що є важливим елементом відновлення їхнього життя та інтеграції в новому місці проживання.

ПРОБЛЕМИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ З ЖИТЛОМ У КРИВОМУ РОЗІ

Стаття “Я — ВПО, і ось з чим зіштовхуюся! Історії переселенців про реальні проблеми та як їх можна розв'язати” з сайту ВІКНА розповідає про подружжя переселенців з Лисичанська, Наталію і Сергія, які змушені були залишити свої домівки через окупацію їхнього міста. Прибувши до Олександрії Кіровоградської області, вони зіткнулися зі значними труднощами.

Однією з найбільших проблем для переселенців стало житло. Подружжя живе у житлі однієї знайомої, але вони відчують, що це становить труднощі для неї, адже вони мешкають разом з чужими людьми. Наталія і Сергій сподіваються на виділення місцевою владою хоча б однієї кімнати у гуртожитку, за яку вони будуть готові платити, аби мати хоч якусь окремість та приватність. Окрім того, вони мають дитину, тому окреме житло для них є надзвичайно важливим.

У статті зазначається, що переселенці бачили в місті недобудови та закинуті будівлі, які можна було б використати як житло, якщо б їм було надано необхідні ресурси. Однак, незважаючи на це, планів на поліпшення ситуації з житлом досить мало, оскільки рідне місто перебуває в окупації. Лише надія на повернення до рідних стін залишається у переселенців.

Стаття також звертає увагу на проблему відсутності власного житла для переселенців, яка стає основною проблемою для них. Вона акцентує увагу на тимчасових притулках, які не можуть задовольнити всі потреби переселенців, які втратили все через війну. Організації, такі як Товариство Червоного Хреста, намагаються надавати допомогу у вигляді продуктів, засобів гігієни та інших необхідних речей, але велика кількість переселенців потребує більш широкої підтримки [<https://vikna.tv/istorii/problemy-vpo-v-ukrayini-shho-ta-yak-mozhna-pokrashhyty/>].

[<https://chmnu.edu.ua/problemi-vnutrishno-peremishhenih-osib-z-zhitlom-u-krivomu-rozi/>]

2.2. Евакуація населення у місті Кривий Ріг. Виїзд за кордон

У контексті конфліктів і кризових ситуацій, евакуація населення стає невід'ємною складовою забезпечення безпеки та захисту громадян. Одним із прикладів такої ситуації є місто Кривий Ріг, яке, через загострення конфлікту, стало місцем евакуації мешканців. Актуальність даної теми полягає у необхідності розуміння процесу евакуації населення, проблем, з якими стикаються евакуйовані особи, та шляхів вирішення цих проблем.

У даному підпункті розглядатиметься конкретний аспект евакуації населення у місті Кривий Ріг – виїзд за кордон. Відправлення мешканців за кордон є однією з можливих стратегій захисту та забезпечення їхньої безпеки в умовах конфлікту. Ми детальніше розглянемо причини, процес та проблеми, пов'язані з евакуацією мешканців Кривого Рогу за кордон, а також проаналізуємо заходи, які були прийняті для розв'язання цих проблем.

Одними з ключових структур які допомагають в евакуації населення в Кривому Розі, є громадські проекти та організації які ставлять за мету допомогти постраждалим громадянам у питаннях гуманітарного характеру. Прикладом такого проекту може бути Паляниця.Інфо, ось що вони пишуть про свій проект:

Громадська організація "Паляниця.Інфо" - це відкрита база організацій, що надають гуманітарну та волонтерську допомогу населенню по всій Україні. Створена спільно Українською Волонтерською Службою та ІТ-компанією SoftServe, ця платформа спрямована на підтримку людей у часи повномасштабної війни.

"Паляниця.Інфо" налічує понад 950 організацій та ініціатив, які регулярно оновлюються. Цей портал був створений для того, щоб спростити пошук допомоги та зробити його більш ефективним. Організації розподілені за 15 категоріями, що є актуальними під час війни, та вони також розташовані по різних локаціях в Україні.

Перед додаванням на платформу, кожна організація проходить верифікацію з боку Української Волонтерської Служби. Команда платформи постійно знаходиться у контакті з представниками ініціатив для актуалізації та оновлення інформації.

З метою збереження безпеки користувачів, якщо ініціатива має власний окремий чат, на платформі розміщується спеціальний дисклеймер. Це обумовлено тим, що команда Української Волонтерської Служби не може верифікувати кожен окремий чат. Варто зазначити, що "Паляниця.Інфо" також займається евакуацією населення та наданням допомоги в цій сфері [14].

Цей проект розширює можливості отримання допомоги та підтримки в умовах конфлікту, створюючи зручну та надійну платформу для об'єднання громадських організацій та волонтерів.

Якщо ми звернемося до розділу евакуація в Кривому Розі, то даний проект надасть користувачам перелік організацій, та контактних даних структур які б допомогли громадянам із цим питанням.

Давайте детальніше ознайомимось із списком організацій які займаються

евакуацією цивільного населення в Кривому Розі, тут ми кратко розпишемо про діяльність організацій та дамо посилання на їх проекти. Так, в добірці організацій від Паляниця.Інфо є наступні:

- ADRA Ukraine допомагає постраждалим під час конфліктів та катастроф, переселенцям та їхнім сім'ям, дітям-сиротам, вихованцям дитячих будинків та притулків, пацієнтам лікарень, допомагає людям у гарячих точках, неповноправним особам і людям похилого віку, пропагує здоровий спосіб життя [15].
- Helping to leave. Ми цілодобово консультуємо тих, хто потребує допомоги, та залишаємося з ними на зв'язку протягом усього процесу евакуації. Ми вирішуємо найскладніші випадки, які включають в себе покриття витрат, психологічне консулювання та інформаційну підтримку [12].
- Проект Save People Worldwide під егідою фонду Humanosh. Ми є групою фондів, об'єднаних в єдину логістичну екосистему для надання допомоги людям з обмеженими можливостями під егідою Humanosh. Нашою основною ціллю є здійснення екстрених евакуацій для людей з обмеженими можливостями та людей похилого віку як по території України, так і за кордон для переміщення в безпечні місця для подальшого лікування у відповідних установах. Ми беремо до уваги всі особливості людей, щоб евакуація була виконана з урахуванням специфіки кожного окремого кейсу [30].
- Ukraine Now. Глобальна децентралізована ініціатива, що допомагає Україні та іншим націям справлятися з гуманітарною кризою та наслідками жорстокого вторгнення російської федерації [9].
- Товариство Червоного Хреста України є всеукраїнською гуманітарною громадською організацією, яка допомагає державі у наданні гуманітарної допомоги під час збройних конфліктів та в мирний час [37].
- БО"БФ"Артак разом до мрії". Ми здійснюємо Евакуацію

безкоштовними автобусами та амбулансами по Україні та до Європи. Ми працюємо без вихідних та перерв, тільки з надійними офіційними партнерами, які мають усі необхідні документи та дозволи. Місця відправлення для розселення та напрямки в які здійснюється регулярні рейси можуть змінюватися в залежності від Наших можливостей та ситуації в Країні [11].

Отже, таким чином ми бачимо, що один із ключових аспектів евакуації населення в Кривому Розі є наявність громадських проектів та організацій, які надають гуманітарну та волонтерську допомогу. Паляниця.Інфо є одним з прикладів такого проекту, який створений для спрощення пошуку допомоги та об'єднання громадських організацій та волонтерів. Цей проект розширює можливості отримання допомоги та підтримки в умовах конфлікту.

Крім того, в Кривому Розі діє ряд організацій, які займаються евакуацією цивільного населення та наданням допомоги. Серед них ADRA Ukraine, яка надає допомогу постраждалим під час конфліктів та катастроф, Helping to leave, яка консультує та підтримує осіб, що потребують евакуації, Save People Worldwide, яка здійснює екстрені евакуації для людей з обмеженими можливостями та інші організації, такі як Ukraine Now, Товариство Червоного Хреста України та БО"БФ"Артак разом до мрії".

Незважаючи на важливість існуючих організацій, проблеми виникають і вимагають уваги та вирішення. Наприклад, можуть виникати складнощі з отриманням дозволів та ресурсів, а також необхідна більш ефективна координація між різними організаціями. Забезпечення ефективної евакуації населення вимагає спільних зусиль та планування для забезпечення безпеки та захисту громадян у часи кризових ситуацій.

ЕВАКУАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ У МІСТІ КРИВИЙ РІГ. ВИЇЗД ЗА КОРДОН

У контексті конфліктів і кризових ситуацій, евакуація населення стає невід'ємною складовою забезпечення безпеки та захисту громадян. Одним із прикладів такої ситуації є місто Кривий Ріг, яке, через загострення конфлікту, стало місцем евакуації мешканців. Актуальність даної теми полягає у необхідності розуміння процесу евакуації населення, проблем, з якими стикаються евакуйовані особи, та шляхів вирішення цих проблем.

У даному підпункті розглядатиметься конкретний аспект евакуації населення у місті Кривий Ріг – виїзд за кордон. Відправлення мешканців за кордон є однією з можливих стратегій захисту та забезпечення їхньої безпеки в умовах конфлікту. Ми детальніше розглянемо причини, процес та проблеми, пов'язані з евакуацією мешканців Кривого Рогу за кордон, а також проаналізуємо заходи, які були прийняті для розв'язання цих проблем.

Одними з ключових структур які допомагають в евакуації населення в Кривому Розі, є громадські проекти та організації які ставлять за мету допомогти постраждалим громадянам у питаннях гуманітарного характеру. Прикладом такого проекту може бути Паляниця.Інфо, ось що вони пишуть про свій проект:

Громадська організація “Паляниця.Інфо” – це відкрита база організацій, що надають гуманітарну та волонтерську допомогу населенню по всій Україні. Створена спільно Українською Волонтерською Службою та ІТ-компанією SoftServe, ця платформа спрямована на підтримку людей у часи повномасштабної війни.

“Паляниця.Інфо” налічує понад 950 організацій та ініціатив, які регулярно оновлюються. Цей портал був створений для того, щоб спростити пошук допомоги та зробити його більш ефективним. Організації розподілені за 15 категоріями, що є актуальними під час війни, та вони також розташовані по різних локаціях в Україні.

Перед додаванням на платформу, кожна організація проходить верифікацію з боку Української Волонтерської Служби. Команда платформи постійно знаходиться у контакті з представниками ініціатив для актуалізації та оновлення інформації.

[<https://chmnu.edu.ua/evakuatsiya-naselennya-u-misti-krivij-rig-viyizd-za-kordon/>]

2.3.Оформлення виплат та документів особам у статусі ВПО

Впровадження правильної процедури оформлення виплат та документів особам у статусі ВПО (вимушено переміщені особи) є важливим кроком у забезпеченні соціальної підтримки та захисту цих людей, особливо в контексті війни, спричиненої нападом Росії на територію України. Оформлення виплат та документів відповідно до законодавства та міжнародних стандартів забезпечує їм доступ до необхідних ресурсів, прав та послуг, необхідних для відновлення їхнього життя після вимушеного переміщення.

Кривий Ріг, як одне з найбільших міст України, відіграє важливу роль у прийомі та адаптації багатьох переселенців, які змушені були залишити окуповані території внаслідок війни. Процедури оформлення виплат та документів особам у статусі ВПО повинні враховувати особливі потреби та вразливість цих людей, зокрема тих, хто постраждав внаслідок військового конфлікту та перебувають у Кривому Розі. Це означає, що належна увага та ресурси повинні бути спрямовані на забезпечення їхнього безперешкодного доступу до допомоги та підтримки, включаючи фінансову допомогу, медичні послуги, житло та інші необхідні ресурси.

Крім того, процедури оформлення повинні бути доступними та зрозумілими для осіб у статусі ВПО, незалежно від їхнього місця проживання. Це означає, що інформація про виплати та документи, а також консультаційна підтримка, повинні бути доступні не лише в адміністративних центрах регіонів, а й у місцях, де проживають постраждалі особи, включаючи Кривий Ріг та інші міста, які приймають переселенців з окупованих територій [22].

Оформлення виплат та документів особам у статусі ВПО може виникати ряд проблем і перепон, з якими вони можуть зіштовхнутися. Деякі з них включають:

- Бюрократичні процедури: Сам процес оформлення може бути складним та заплутаним через багат шаровість вимог, форм та документів, які необхідно подати. Це може створювати труднощі для людей, які не мають досвіду або розуміння процедур.
- Обмежена доступність інформації: Багато ВПО можуть не мати належного доступу до інформації про права, пільги та процедури оформлення, особливо якщо вони перебувають у віддалених або постраждалих від війни місцевості. Відсутність доступної та зрозумілої інформації ускладнює їх зусилля з отримання необхідної підтримки.
- Фінансові труднощі: Деякі ВПО можуть мати обмежені фінансові можливості, що ускладнює їх здатність виконати вимоги щодо оплати та витрат на оформлення. Виплати можуть бути недостатніми або

неправильно розподілені, що ставить ВПО в складне фінансове положення.

- Недостатня підтримка та консультації: Брак консультаційної підтримки та недостатність ресурсів для надання допомоги можуть ускладнювати процес оформлення для ВПО. Вони можуть потребувати юридичної або соціальної допомоги, але не мати доступу до належних ресурсів та фахівців.
- Відсутність інфраструктури: У віддалених або постраждалих від війни районах може бути недостатня розвинена інфраструктура для проведення оформлювальних процедур. Віддаленість від офіційних установ, недостатність комунікаційних засобів та перевантаженість системи можуть впливати на доступність та ефективність оформлення.
- Вплив конфлікту та посттравматичний стрес: Особи у статусі ВПО можуть зазнавати фізичних та психологічних наслідків війни та конфлікту. Посттравматичний стрес, втрати та емоційні труднощі можуть ускладнювати їх здатність ефективно взаємодіяти з оформлювальними процедурами та виконувати необхідні вимоги.

Загально кажучи, оформлення виплат та документів особам у статусі ВПО може стикатися з різноманітними проблемами, які варто враховувати та розв'язувати для забезпечення належної підтримки та допомоги цій вразливій категорії населення.

Впровадження правильної процедури оформлення виплат та документів особам у статусі ВПО (вимушено переміщені особи) є важливим кроком у забезпеченні соціальної підтримки та захисту цих людей, особливо в контексті війни, спричиненої нападом Росії на територію України. Оформлення виплат та документів відповідно до законодавства та міжнародних стандартів забезпечує їм доступ до необхідних ресурсів, прав та послуг, необхідних для відновлення їхнього життя після вимушеного переміщення.

Кривий Ріг, як одне з найбільших міст України, відіграє важливу роль у прийомі та адаптації багатьох переселенців, які змушені були залишити окуповані території внаслідок війни. Процедури оформлення виплат та документів особам у статусі ВПО повинні враховувати особливі потреби та вразливість цих людей, зокрема тих, хто постраждав внаслідок військового конфлікту та перебувають у Кривому Розі. Це означає, що належна увага та ресурси повинні бути спрямовані на забезпечення їхнього безперешкодного доступу до допомоги та підтримки, включаючи фінансову допомогу, медичні послуги, житло та інші необхідні ресурси.

Крім того, процедури оформлення повинні бути доступними та зрозумілими для осіб у статусі ВПО, незалежно від їхнього місця проживання. Це означає, що інформація про виплати та документи, а також консультаційна підтримка, повинні бути доступні не лише в адміністративних центрах регіонів, а й у місцях, де проживають постраждалі особи, включаючи Кривий Ріг та інші міста, які приймають переселенців з окупованих територій.

Оформлення виплат та документів особам у статусі ВПО може виникати ряд проблем і перепон, з якими вони можуть зіштовхнутися. Деякі з них включають:

[<https://chmnu.edu.ua/oformlennya-viplat-ta-dokumentiv-osobam-u-statusi-vpo/>]

2.4. Можливості працевлаштування

Війна, у яку потрапила Україна через агресію Росії, створює ряд проблем та перешкод для осіб у статусі ВПО. При оформленні та пошуку праці, вони зіштовхуються з такими проблемами, як економічні виклики, втрата робочих місць, дискримінація та обмежений доступ до навчання. Однак, варто розглядати можливості працевлаштування ВПО в Україні, включаючи пошук підтримки від уряду та неприбуткових організацій, залучення до професійних навчальних програм та розвиток власних навичок для адаптації до змін.

У рамках нашого дослідження ми звернулися до статті "Що «не так» з ВПО: чому їх уникають роботодавці. Підсвічуємо проблему ускладнень пошуку роботи, з якими стикаються вимушені переселенці" з порталу WORK.ua, яка розкриває основні проблеми та надає відповіді з цього питання. У цій статті автор досліджує стан речей щодо зайнятості вимушених переселенців в Україні та спільну мову між кандидатами-переселенцями та роботодавцями [2].

Стаття починається зі співбесіди з Наталею Лабою, рекрутером з досвідом роботи 12 років, яка працює в ГО "Платформа трансформації", проекту з працевлаштування ВПО Work Service Lviv. Наталя розповідає про покращення ситуації щодо працевлаштування людей зі статусом ВПО протягом останніх років. Вона зазначає, що страх і ризик, пов'язані з вимушеним переселенням, можуть стимулювати шукачів роботи бачити більше можливостей і бути результативнішими у пошуку праці.

Однак, стаття також звертає увагу на те, що деякі роботодавці можуть уникати кандидатів-переселенців через різні причини. Наприклад, деякі працедавці стурбовані можливістю, що кандидат може виїхати додому або переселитися в інше місто, або мають упередження стосовно оформлення переселенців. Такі стереотипи можуть бути наслідком невпевненості в місці проживання кандидатів-переселенців або негативного досвіду з праці.

Бюрократичні процедури: Сам процес оформлення може бути складним та заплутаним через багат шаровість вимог, форм та документів, які необхідно подати. Це може створювати труднощі для людей, які не мають досвіду або розуміння процедур.

Обмежена доступність інформації: Багато ВПО можуть не мати належного доступу до інформації про права, пільги та процедури оформлення, особливо якщо вони перебувають у віддалених або постраждалих від війни місцевості. Відсутність доступної та зрозумілої інформації ускладнює їх зусилля з отримання необхідної підтримки.

Фінансові труднощі: Деякі ВПО можуть мати обмежені фінансові можливості, що ускладнює їх здатність виконати вимоги щодо оплати та витрат на оформлення. Виплати можуть бути недостатніми або неправильно розподілені, що ставить ВПО в складне фінансове положення.

Недостатня підтримка та консультації: Брак консультаційної підтримки та недостатність ресурсів для надання допомоги можуть ускладнювати процес оформлення для ВПО. Вони можуть потребувати юридичної або соціальної допомоги, але не мати доступу до належних ресурсів та фахівців.

Відсутність інфраструктури: У віддалених або постраждалих від війни районах може бути недостатня розвинена інфраструктура для проведення оформлювальних процедур. Віддаленість від офіційних установ, недостатність комунікаційних засобів та перевантаженість системи можуть впливати на доступність та ефективність оформлення.

Вплив конфлікту та посттравматичний стрес: Особи у статусі ВПО можуть зазнавати фізичних та психологічних наслідків війни та конфлікту. Посттравматичний стрес, втрати та емоційні труднощі можуть ускладнювати їх здатність ефективно взаємодіяти з оформлювальними процедурами та виконувати необхідні вимоги.

Загально кажучи, оформлення виплат та документів особам у статусі ВПО може стикатися з різноманітними проблемами, які варто враховувати та розв'язувати для забезпечення належної підтримки та допомоги цій вразливій категорії населення.

Аналізуючи наведені проблеми і можливості, можна виділити наступне:

Негативні аспекти:

- Економічні виклики: Вимушені переселенці зіткнулися з втратою робочих місць і економічними труднощами, що ускладнює їх здатність до самостійного працевлаштування.
- Дискримінація: Деякі роботодавці можуть уникати кандидатів-переселенців через стереотипи та негативний досвід, що обмежує їх можливості на ринку праці.
- Обмежений доступ до навчання: Вимушені переселенці можуть зіткнутися з викликами отримання необхідних навичок та кваліфікації для працевлаштування через обмежений доступ до навчальних програм та ресурсів.

Позитивні аспекти:

- Покращення ситуації: Стаття зазначає, що ситуація щодо працевлаштування вимушених переселенців в Україні покращується, що може свідчити про зростання можливостей для цієї категорії

людей.

- Можливості працевлаштування: Є розглянуті можливості працевлаштування вимушених переселенців в Україні, включаючи підтримку від уряду та неприбуткових організацій, професійні навчальні програми та розвиток власних навичок.
- Залучення до професійних навчальних програм: Стаття наголошує на важливості залучення вимушених переселенців до професійних навчальних програм, що може покращити їх шанси на отримання роботи та пристосування до змін на ринку праці.

Висновок:

У вимушених переселенців є проблеми та перешкоди при оформленні та пошуку роботи внаслідок війни та конфлікту. Економічні виклики, дискримінація, обмежений доступ до навчання та інші фактори негативно впливають на їх можливості працевлаштування. Однак, важливо враховувати, що є позитивні зрушення, такі як покращення ситуації та наявність можливостей працевлаштування через підтримку уряду та неприбуткових організацій, професійні навчальні програми та розвиток власних навичок. Ці кроки можуть сприяти забезпеченню належної підтримки та допомоги цій вразливій категорії населення.

Війна, у яку потрапила Україна через агресію Росії, створює ряд проблем та перешкод для осіб у статусі ВПО. При оформленні та пошуку праці, вони зіштовхуються з такими проблемами, як економічні виклики, втрата робочих місць, дискримінація та обмежений доступ до навчання. Однак, варто розглядати можливості працевлаштування ВПО в Україні, включаючи пошук підтримки від уряду та неприбуткових організацій, залучення до професійних навчальних програм та розвиток власних навичок для адаптації до змін.

У рамках нашого дослідження ми звернулися до статті “Що «не так» з ВПО: чому їх уникають роботодавці. Підсвічуємо проблему ускладнень пошуку роботи, з якими стикаються вимушені переселенці” з порталу WORK.ua, яка розкриває основні проблеми та надає відповіді з цього питання. У цій статті автор досліджує стан речей щодо зайнятості вимушених переселенців в Україні та спільну мову між кандидатами-переселенцями та роботодавцями.

Стаття починається зі співбесіди з Наталею Лабою, рекрутером з досвідом роботи 12 років, яка працює в ГО “Платформа трансформації”, проєкту з працевлаштування ВПО Work Service Lviv. Наталя розповідає про покращення ситуації щодо працевлаштування людей зі статусом ВПО протягом останніх років. Вона зазначає, що страх і ризик, пов'язані з вимушеним переселенням, можуть стимулювати шукачів роботи бачити більше можливостей і бути результативнішими у пошуку праці.

Однак, стаття також звертає увагу на те, що деякі роботодавці можуть уникати кандидатів-переселенців через різні причини. Наприклад, деякі працедавці стурбовані можливістю, що кандидат може виїхати додому або переселитися в інше місто, або мають упередження стосовно оформлення переселенців. Такі стереотипи можуть бути наслідком невпевненості в місці проживання кандидатів-переселенців або негативного досвіду з праців.

Бюрократичні процедури: Сам процес оформлення може бути складним та заплутаним через багатозаровість вимог, форм та документів, які необхідно подати. Це може створювати труднощі для людей, які не мають досвіду або розуміння процедур.

[<https://chmnu.edu.ua/mozhливosti-pratsevashtuvannya/>]

2.5. Медичні послуги

Медичне забезпечення стає однією з найважливіших проблем для вимушених переселенців, що потерпають від агресії Росії та окупації в Україні. Напад на країну породжує серйозні медичні проблеми та виклики для цієї вразливої групи населення. В рамках даного підpunkту дослідження ми детальніше розглянемо проблеми, з якими зіштовхуються вимушені переселенці при отриманні медичних послуг та забезпеченні доступу до необхідної медичної допомоги в умовах агресії та окупації.

В контексті агресії Росії та окупації на території України, здоров'я вимушених переселенців стає серйозною проблемою, оскільки вони зіткнулися з низкою складних викликів у сфері медичного забезпечення. Наведена цитата з фокус-групи мешканців південних областей свідчить про обмежений доступ до

медичних послуг та недостатні фінансові ресурси для їх отримання. В рамках даного підпункту розглянемо основні проблеми, з якими стикаються вимушені переселенці у забезпеченні медичного забезпечення та доступу до необхідних ліків.

Основні проблеми у сфері здоров'я та доступу до ліків, з якими зіткнулися вимушені переселенці:

- Обмежений доступ до медичних послуг, діагностики та ліків: Вимушені переселенці зазнають складнощів у забезпеченні необхідною медичною допомогою через обмежений доступ до медичних закладів, фахівців та діагностичного обладнання. Відсутність доступу до висококваліфікованих лікарів та відповідного обладнання ставить під загрозу їх здоров'я та життя.
- Незнання про функціонування медичної системи після реформи: Вимушені переселенці часто зіштовхуються з проблемою незнання про реформи у медичній системі, які були впроваджені, що ускладнює процес отримання медичної допомоги. Вони можуть не знати про нові правила, процедури або доступні програми, що призводить до ще більшого ускладнення доступу до необхідних медичних послуг.
- Додаткові витрати на повні медичні процедури: Отримання повноцінної медичної допомоги, включаючи проведення аналізів, обстежень та послуг стоматолога, часто пов'язане з додатковими фінансовими витратами. Вимушені переселенці, які вже перебувають у складних життєвих умовах, змушені шукати додаткові ресурси для забезпечення свого здоров'я, що часто непосильно для них.
- Недостатня покриття вартості необхідних процедур державною програмою "Безпечні ліки": Державна програма "Безпечні ліки" не охоплює всі необхідні медичні процедури та витрати, що ставить під загрозу доступність ліків для вимушених переселенців. Вони змушені шукати альтернативні джерела фінансування або залишаються без належного лікування, що загострює їхні медичні проблеми.

Дані проблеми зі здоров'ям та доступом до ліків є критичними для вимушених переселенців, які потерпають від агресії та окупації. У наступних розділах розглянемо можливі шляхи вирішення цих проблем та покращення медичного забезпечення для цієї вразливої групи населення [23].

МЕДИЧНІ ПОСЛУГИ

Медичне забезпечення стає однією з найважливіших проблем для вимушених переселенців, що потерпають від агресії Росії та окупації в Україні. Напад на країну породжує серйозні медичні проблеми та виклики для цієї вразливої групи населення. В рамках даного підpunkту дослідження ми детальніше розглянемо проблеми, з якими зіштовхуються вимушені переселенці при отриманні медичних послуг та забезпеченні доступу до необхідної медичної допомоги в умовах агресії та окупації.

В контексті агресії Росії та окупації на території України, здоров'я вимушених переселенців стає серйозною проблемою, оскільки вони зіткнулися з низкою складних викликів у сфері медичного забезпечення. Наведена цитата з фокус-групи мешканців південних областей свідчить про обмежений доступ до медичних послуг та недостатні фінансові ресурси для їх отримання. В рамках даного підpunkту розглянемо основні проблеми, з якими стикаються вимушені переселенці у забезпеченні медичного забезпечення та доступу до необхідних ліків.

Основні проблеми у сфері здоров'я та доступу до ліків, з якими зіткнулися вимушені переселенці:

- Обмежений доступ до медичних послуг, діагностики та ліків: Вимушені переселенці зазнають складнощів у забезпеченні необхідною медичною допомогою через обмежений доступ до медичних закладів, фахівців та діагностичного обладнання. Відсутність доступу до висококваліфікованих лікарів та відповідного обладнання ставить під загрозу їх здоров'я та життя.
- Незнання про функціонування медичної системи після реформи: Вимушені переселенці часто зіштовхуються з проблемою незнання про реформи у медичній системі, які були впроваджені, що ускладнює процес отримання медичної допомоги. Вони можуть не знати про нові правила, процедури або доступні програми, що призводить до ще більшого ускладнення доступу до необхідних медичних послуг.

[<https://chmnu.edu.ua/medichni-poslugi/>]

2.6. Навчання у період воєнного стану (проблеми безкоштовного навчання)

У контексті війни Росії проти України, внутрішньо переміщені особи (ВПО) стикаються з численними проблемами, зокрема щодо доступу до якісної освіти. Один із значних аспектів цих проблем полягає у незабезпеченні можливості безкоштовного навчання для ВПО під час періоду воєнного стану. Це ставить під загрозу право на освіту та розвиток ВПО, які змушені були залишити свої домівки через конфлікт.

Аналізуючи цю проблему, необхідно зазначити, що в Україні існує низка законодавчих актів, які визнають право на освіту як конституційне право кожного

громадянина. Зокрема, Конституція України гарантує право на освіту (стаття 53), а також низку інших законодавчих актів, включаючи Закон України "Про освіту" та Закон України "Про внутрішньо переміщених осіб". Згідно з цими законами, ВПО мають право на отримання якісної освіти безкоштовно.

Однак, у період воєнного стану, коли громадяни перебувають у складних умовах, викликаних конфліктом, реалізація цих законодавчих норм у практичному плані може ставати проблематичною. Деякі з причин цього включають:

- Недостатні фінансові ресурси: Воєнний стан звичайно вимагає додаткових фінансових витрат для уряду, що може призвести до обмеження виділення бюджетних коштів на освіту. Це може призвести до зниження кількості шкіл та вищих навчальних закладів, які надають безкоштовну освіту.
- Відсутність інфраструктури: Воєнний конфлікт може спричинити руйнування шкіл, університетів та іншої освітньої інфраструктури. Відновлення таких закладів може зайняти тривалий час, що ускладнює доступ ВПО до навчання.
- Втрата документів та академічних свідоцтв: Внаслідок переміщення та хаосу воєнного конфлікту, ВПО можуть втратити свої документи та академічні свідоцтва. Це ускладнює їхнє визнання та отримання доступу до навчальних закладів.

Для подолання цих проблем і забезпечення безкоштовного навчання для ВПО у період воєнного стану, пропонуються наступні рекомендації:

- Забезпечення фінансової підтримки: Уряд повинен забезпечити належне фінансування освітньої системи, навіть у період воєнного стану. Для цього можуть виділятися спеціальні кошти з державного бюджету, а також використовуватися міжнародна допомога та гранти.
- Відновлення інфраструктури: Уряд повинен пріоритезувати відновлення освітньої інфраструктури, що постраждала від воєнного конфлікту. Це включає відновлення шкіл, університетів, лабораторій та бібліотек, які є необхідними для забезпечення якісного навчання.

- Спрощена процедура отримання документів: Уряд повинен розробити спрощену процедуру відновлення документів та академічних свідоцтв для ВПО. Це може включати створення спеціальної комісії або центру, який займатиметься відновленням та видачею необхідних документів.
- Партнерство з міжнародними організаціями: Уряд повинен співпрацювати з міжнародними організаціями, такими як ЮНІСЕФ та ЮНЕСКО, для забезпечення допомоги та ресурсів для безкоштовного навчання ВПО. Це може включати надання грантів, навчальних матеріалів та інших ресурсів.

Посилання на закони України, що регулюють проблему безкоштовного навчання ВПО у період воєнного стану:

Конституція України: [29].

Закон України "Про освіту": [18].

Закон України "Про внутрішньо переміщених осіб": [17].

НАВЧАННЯ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ (ПРОБЛЕМИ БЕЗКОШТОВНОГО НАВЧАННЯ)

У контексті війни Росії проти України, внутрішньо переміщені особи (ВПО) стикаються з численними проблемами, зокрема щодо доступу до якісної освіти. Один зі значних аспектів цих проблем полягає у незабезпеченні можливості безкоштовного навчання для ВПО під час періоду воєнного стану. Це ставить під загрозу право на освіту та розвиток ВПО, які змушені були залишити свої домівки через конфлікт.

Аналізуючи цю проблему, необхідно зазначити, що в Україні існує низка законодавчих актів, які визнають право на освіту як конституційне право кожного громадянина. Зокрема, Конституція України гарантує право на освіту (стаття 53), а також низку інших законодавчих актів, включаючи Закон України “Про освіту” та Закон України “Про внутрішньо переміщених осіб”. Згідно з цими законами, ВПО мають право на отримання якісної освіти безкоштовно.

Однак, у період воєнного стану, коли громадяни перебувають у складних умовах, викликаних конфліктом, реалізація цих законодавчих норм у практичному плані може ставати проблематичною. Деякі з причин цього включають:

- Недостатні фінансові ресурси: Воєнний стан звичайно вимагає додаткових фінансових витрат для уряду, що може призвести до обмеження виділення бюджетних коштів на освіту. Це може призвести до зниження кількості шкіл та вищих навчальних закладів, які надають безкоштовну освіту.
- Відсутність інфраструктури: Воєнний конфлікт може спричинити руйнування шкіл, університетів та іншої освітньої інфраструктури. Відновлення таких закладів може зайняти тривалий час, що ускладнює доступ ВПО до навчання.

[[https://chmnu.edu.ua/navchannya-u-period-voyennogo-stanu-problemi-](https://chmnu.edu.ua/navchannya-u-period-voyennogo-stanu-problemi-bezkoshtovnogo-navchannya/)

[bezkoshtovnogo-navchannya/](https://chmnu.edu.ua/navchannya-u-period-voyennogo-stanu-problemi-bezkoshtovnogo-navchannya/)]

2.7. Психологічна допомога внутрішньо переміщеним особам

У контексті воєнного конфлікту між Росією та Україною, внутрішньо переміщені особи (ВПО) зазнають значного психологічного стресу та травматичних подій, пов'язаних з втратою своїх домівок та небезпекою для особистої безпеки. Забезпечення ефективної психологічної підтримки ВПО є надзвичайно важливим для підтримки їхнього психічного благополуччя та процесу відновлення.

З метою надання ефективної психологічної допомоги ВПО у контексті воєнного стану, рекомендується:

- Проведення систематичних оцінок потреб ВПО: Необхідно провести оцінку психологічних потреб та проблем ВПО, що базується на наукових дослідженнях та спеціалізованій експертизі. Це допоможе ідентифікувати основні проблеми та розробити відповідні програми та

послуги.

- **Забезпечення доступу до професійних психологів:** Уряд повинен сприяти доступу ВПО до кваліфікованих психологічних фахівців. Це може включати створення мережі безкоштовних психологічних консультацій, психотерапевтичних центрів та групових сесій, спрямованих на зменшення стресу та підтримку психологічного відновлення.
- **Інформаційні кампанії та освіта:** Здійснення інформаційних кампаній, спрямованих на підвищення свідомості про психологічне благополуччя та доступ до психологічної допомоги. Також необхідно впроваджувати освітні програми в школах та громадах, що сприяють розумінню та прийняттю психологічних проблем ВПО.
- **Партнерство з міжнародними організаціями:** Уряд повинен співпрацювати з міжнародними організаціями, такими як Всесвітня організація здоров'я (ВОЗ) та Міжнародний комітет Червоного Хреста, для отримання фінансової та технічної підтримки у реалізації програм психологічної допомоги.

Психологічна допомога внутрішньо переміщеним особам в Україні є важливим аспектом їхнього підтримання та відновлення після травматичних подій війни. Згідно зі статтею з інтернет-видання "Армія Inform", Міжнародна організація з міграції оцінює, що кількість внутрішньо переміщених осіб в Україні перевищила 8 мільйонів, багатьом з них потрібна психологічна підтримка.

Благодійний фонд "Рокада" та громадська організація "Захист" активно працюють у цьому напрямку, надаючи психологічну та соціальну допомогу внутрішньо переміщеним особам зокрема їх філії присутні також і у Кривому Розі. Зазвичай надання допомоги здійснюється через індивідуальні консультації та групові заняття, але через складні емоційні стани деякі люди не завжди готові до участі в групових сесіях. Тому фахівці організують групову роботу з метою оволодіння навичками стресового менеджменту та інформують про можливість пройти психологічну реабілітацію. Зокрема, при індивідуальних запитах,

спеціалісти працюють безпосередньо з людьми, які потребують психологічної допомоги [33].

Війна та травматичні події мають значний вплив на психіку людини. Існує ризик розвитку посттравматичного стресового розладу (ПТСР) у людей, які пережили травматичні події.

ПТСР є одним з найпоширеніших психічних розладів, який може виникнути після досвіду травми. Симптоми ПТСР включають повторні відтворення травматичного досвіду через спогади, кошмари або візуальні образи, гіперзбудженість, уникання спогадів про травму, втрату інтересу до попередніх занять та емоційну відділеність.

Психологи та фахівці з психічного здоров'я працюють з внутрішньо переміщеними особами, які страждають від психологічних травм, щоб надати їм підтримку та допомогу в оволодінні стресом, адаптації до нових умов та відновленні їхнього психічного стану. Зазвичай це включає індивідуальні терапевтичні сесії, де клієнт може поділитися своїми досвідами та емоціями, отримати підтримку та навчитися ефективним стратегіям копіngu зі стресом. Крім того, групова терапія також може бути корисною, де люди можуть спілкуватися з іншими, які пережили схожі травматичні досвіди, і взаємно підтримувати один одного.

Україна також співпрацює з міжнародними організаціями та громадськими організаціями, щоб забезпечити доступ до психологічної допомоги внутрішньо переміщеним особам. Програми реабілітації та підтримки можуть включати медикаментозне лікування, психотерапію, консультування та навчання стратегіям самопомоги. Метою цих заходів є полегшення страждань та поліпшення якості життя постраждалих осіб.

Важливо підтримувати усвідомлення про психологічні наслідки травматичних подій та надавати необхідну допомогу тим, хто зіткнувся з такими досвідами. Продовження належного дослідження, освіти і свідомості щодо психічного здоров'я допоможе зменшити стигму, пов'язану з психічними розладами, і забезпечить ефективнішу допомогу людям, які пережили травматичні

події.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМ ОСОБАМ

У контексті воєнного конфлікту між Росією та Україною, внутрішньо переміщені особи (ВПО) зазнають значного психологічного стресу та травматичних подій, пов'язаних з втратою своїх домівок та небезпекою для особистої безпеки. Забезпечення ефективної психологічної підтримки ВПО є надзвичайно важливим для підтримки їхнього психічного благополуччя та процесу відновлення.

З метою надання ефективної психологічної допомоги ВПО у контексті воєнного стану, рекомендується:

- Проведення систематичних оцінок потреб ВПО: Необхідно провести оцінку психологічних потреб та проблем ВПО, що базується на наукових дослідженнях та спеціалізованій експертизі. Це допоможе ідентифікувати основні проблеми та розробити відповідні програми та послуги.
- Забезпечення доступу до професійних психологів: Уряд повинен сприяти доступу ВПО до кваліфікованих психологічних фахівців. Це може включати створення мережі безкоштовних психологічних консультацій, психотерапевтичних центрів та групових сесій, спрямованих на зменшення стресу та підтримку психологічного відновлення.
- Інформаційні кампанії та освіта: Здійснення інформаційних кампаній, спрямованих на підвищення свідомості про психологічне благополуччя та доступ до психологічної допомоги. Також необхідно впроваджувати освітні програми в школах та громадах, що сприяють розумінню та прийняттю психологічних проблем ВПО.
- Партнерство з міжнародними організаціями: Уряд повинен співпрацювати з міжнародними організаціями, такими як Всесвітня організація здоров'я (ВОЗ) та Міжнародний комітет Червоного Хреста, для отримання фінансової та технічної підтримки у реалізації програм психологічної допомоги.

[<https://chmnu.edu.ua/psihologichna-dopomoga-vnutrishno-peremishhenim-osobam/>]

2.8. Реєстрація пошкодженого майна

Згідно нашого дослідження ми звернули увагу на статтю з видання "Суспільне Новини" авторства Поліни Мірер, яка ґрунтовно та по кроково описує процес реєстрації пошкодженого майна і отримання компенсації ("Зруйновано через війну будинок — фотографуйте. Як збирати докази і куди звертатися, щоб отримати компенсацію", Поліна Мірер, Суспільне Новини).

Згідно з прийнятою в березні постановою Кабінету Міністрів, компенсацію за зруйноване або пошкоджене через війну житло мають отримати власники, інвестори, члени кооперативів та спадкоємці. За даними аналітичного центру при Київській школі економіки, з початку конфлікту було зруйновано або пошкоджено 131,3 тисячі житлових будинків, а відновлення вимагатиме 75,3 млрд доларів.

Процес відшкодування вартості зруйнованого майна та джерела

фінансування компенсації ще не є чіткими. Наразі у Верховній Раді розглядається законопроект, який має унормувати цей процес. Згідно зі законопроектом, варіанти відшкодування можуть включати відремонтовання будинку, будівництво нового об'єкта або грошову компенсацію. Протягом першого читання законопроекту до нього було внесено більше 700 поправок.

Юристи рекомендують ретельно фіксувати збитки, оскільки це допоможе збільшити шанси на отримання компенсації. Наголошується на важливості почати збирати докази та фіксувати збитки якомога швидше. Деякі рекомендації щодо збору доказів включають:

- Фотографування: Зробіть якомога більше фотографій пошкодженого майна з різних ракурсів. Фотографуйте будинок, кімнати, меблі, предмети, що зазнали пошкоджень, і будь-які інші речі, які можуть підтвердити стан майна до війни.
- Збереження рахунків та документів: Зберігайте всі рахунки, квитанції, контракти, договори або інші документи, які підтверджують вартість майна, ремонтні роботи або будь-які інші витрати, пов'язані з відновленням чи реконструкцією.
- Звіти від оцінювачів: Якщо можливо, замовте професійну оцінку майна від незалежних оцінювачів. Оцінка майна перед війною та після пошкоджень може служити як доказ його вартості та розміру збитків.
- Свідчення свідків: Запишіть свідчення свідків, які бачили стан майна до війни та пошкодження, які сталися під час конфлікту. Це можуть бути сусіди, родичі або інші люди, які можуть підтвердити стан майна.
- Медіа-докази: Якщо є фото або відеозаписи засобів масової інформації, що демонструють пошкодження майна під час конфлікту, збережіть ці матеріали як докази.

У разі потреби консультуйтесь з юристом або адвокатом, спеціалізованим у цій галузі, для отримання більш детальної інформації щодо збору доказів та подачі заяви на компенсацію. Вони зможуть надати конкретні поради, враховуючи вашу конкретну ситуацію та юридичні вимоги вашої країни [13].

За отриманою інформацією, для оформлення компенсації за пошкоджене майно у місті Кривий Ріг, громадяни України повинні подати інформаційне повідомлення відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України №380 від 26.03.2022. Повідомлення можна подати через офіційний сайт міської ради Кривого Рогу, доступний за посиланням [27].

У статті, опублікованій на офіційному сайті міської ради Кривого Рогу, наголошується на тому, що для подання інформаційного повідомлення можна скористатись Єдиним державним веб порталом електронних послуг "Дія", мобільним застосунком "Дія" або звернутися до адміністратора ЦНАП (Центру надання адміністративних послуг). Адміністратори Центру "Віза" вже прийняли повідомлення від мешканців Маріуполя, Охтирки, сіл та селищ Херсонської області.

При зверненні до адміністратора ЦНАП, необхідно мати наступну інформацію: прізвище, власне ім'я, по батькові та реєстраційний номер облікової картки платника податків особи, серію та номер паспорта, контактні дані (номер телефону, адреса електронної пошти та інші засоби зв'язку, якщо є), а також відомості про пошкоджене майно, включаючи тип об'єкта, реєстраційний номер нерухомого майна, загальну площу, адресу, відомості про кількість осіб, що проживали, та опис пошкодження.

Важливо зазначити, що подача інформаційного повідомлення можлива незалежно від місця проживання або перебування особи. Зазначена інформація може бути корисною при проведенні нашого дослідження в галузі журналістики, а стаття, яка була опублікована на офіційному сайті міської ради Кривого Рогу, слугуватиме відповідним джерелом.

РЕЄСТРАЦІЯ ПОШКОДЖЕНОГО МАЙНА

Згідно нашого дослідження ми звернули увагу на статтю з видання “Суспільне Новини” авторства Поліни Мірер, яка ґрунтовно та по кроково описує процес реєстрації пошкодженого майна і отримання компенсації (“Зруйновано через війну будинок — фотографуйте. Як збирати докази і куди звертатися, щоб отримати компенсацію”, Поліна Мірер, Суспільне Новини).

Згідно з прийнятою в березні постановою Кабінету Міністрів, компенсацію за зруйноване або пошкоджене через війну житло мають отримати власники, інвестори, члени кооперативів та спадкоємці. За даними аналітичного центру при Київській школі економіки, з початку конфлікту було зруйновано або пошкоджено 131,3 тисячі житлових будинків, а відновлення вимагатиме 75,3 млрд доларів.

Процес відшкодування вартості зруйнованого майна та джерела фінансування компенсації ще не є чіткими. Наразі у Верховній Раді розглядається законопроект, який має унормувати цей процес. Згідно зі законопроектом, варіанти відшкодування можуть включати відремонтовання будинку, будівництво нового об’єкта або грошову компенсацію. Протягом першого читання законопроекту до нього було внесено більше 700 поправок.

Юристи рекомендують ретельно фіксувати збитки, оскільки це допоможе збільшити шанси на отримання компенсації. Наголошується на важливості почати збирати докази та фіксувати збитки якомога швидше. Деякі рекомендації щодо збору доказів включають:

- Фотографування: Зробіть якомога більше фотографій пошкодженого майна з різних ракурсів. Фотографуйте будинок, кімнати, меблі, предмети, що зазнали пошкоджень, і будь-які інші речі, які можуть підтвердити стан майна до війни.
- Збереження рахунків та документів: Зберігайте всі рахунки, квитанції, контракти, договори або інші документи, які підтверджують вартість майна, ремонтні роботи або будь-які інші витрати, пов’язані з відновленням чи реконструкцією.

[<https://chmnu.edu.ua/reestratsiya-poshkodzhenogo-majna/>]

2.9. Сім'я внутрішньо переміщених осіб (кількість розлучень через довгу розлуку)

За основою статті "Чому в 2022 році не трапилось буму розлучень: досвіди та пояснення експертів" авторства Ситнік Ольги, опублікованої на порталі Українська Правда, можна зробити висновок щодо кількості розлучень серед сімей внутрішньо переміщених осіб під час війни в Україні. Згідно з офіційною статистикою, оприлюдненою Міністерством юстиції, у 2022 році було зареєстровано 17 893 розлучення, що є значно меншою кількістю порівняно з 2021 роком (29 587 розлучень) та "ковідним" 2020 роком (28 930 розлучень) [25].

На початку повномасштабної війни та масового виїзду жінок і дітей за кордон соціологи та психологи передбачали значну кількість подружніх розлучень. Проте результати дослідження Соціологічної групи "Рейтинг" свідчать про зменшення відсотку сімей, що пережили розлуку, з 44% на початку війни до 21%

через рік.

Зазначається, що більшість сімей, які зазнали розлуки через довгу відстань, успішно пройшли цей випробування, а 20% з них навіть зазнали покращення стосунків. Деякі з цих сімей змогли підтримувати емоційний зв'язок та комунікацію через різні засоби зв'язку, навіть без фізичного контакту.

Продовжуючи, статистика розлучень серед внутрішньо переміщених осіб свідчить про те, що причини розлучень не пов'язані лише з воєнним конфліктом, але й з різними факторами, що виникають у ситуації внутрішнього переміщення.

Однією з причин може бути емоційний стрес, який виникає внаслідок переживань, тривоги та нестабільної ситуації. Воєнна діяльність, втрата домівок, зміна умов проживання та фінансові проблеми можуть значно підвищити рівень стресу, що впливає на стосунки в сім'ї.

Також важливим фактором є соціальне середовище. Внутрішньо переміщені особи часто змушені переїжджати до нових населених пунктів або міст, де вони зіткнуваються зі зміною соціального оточення. Відсутність підтримки родичів та друзів, віддаленість від звичного оточення і незнайомість з новими людьми можуть позначитися на сімейних відносинах.

Додатковим фактором, що впливає на розлучення, може бути економічна нестабільність. Внутрішньо переміщені особи часто стикаються з фінансовими труднощами, втратою робочих місць та невпевненістю у майбутньому. Ці проблеми можуть створювати напругу в сім'ї і призводити до розлучень.

Незважаючи на це, варто відзначити, що не всі сім'ї внутрішньо переміщених осіб переживають розлуку. Деякі з них здатні впоратися зі складнощами та змінами, зберігаючи стійкі стосунки. Підтримка з боку громадських організацій, урядових програм та психологічна підтримка можуть відігравати важливу роль у збереженні сімейних зв'язків під час внутрішнього переміщення.

Отже, розлучення серед внутрішньо переміщених осіб не є лише наслідком воєнного конфлікту, але і пов'язані з різними факторами, такими як емоційний стрес, соціальне середовище та економічна нестабільність. Розуміння цих причин

може допомогти розвивати підтримку та програми для збереження сімейних

СІМ'Я ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ: КІЛЬКІСТЬ РОЗЛУЧЕНЬ ЧЕРЕЗ ДОВГУ РОЗЛУКУ

За основою статті “Чому в 2022 році не трапилось буму розлучень: досвіди та пояснення експертів” авторства Ситнік Ольги, опублікованої на порталі Українська Правда, можна зробити висновок щодо кількості розлучень серед сімей внутрішньо переміщених осіб під час війни в Україні. Згідно з офіційною статистикою, оприлюдненою Міністерством юстиції, у 2022 році було зареєстровано 17 893 розлучення, що є значно меншою кількістю порівняно з 2021 роком (29 587 розлучень) та “ковідним” 2020 роком (28 930 розлучень).

На початку повномасштабної війни та масового виїзду жінок і дітей за кордон соціологи та психологи передбачали значну кількість подружніх розлучень. Проте результати дослідження Соціологічної групи “Рейтинг” свідчать про зменшення відсотку сімей, що пережили розлуку, з 44% на початку війни до 21% через рік.

Зазначається, що більшість сімей, які зазнали розлуки через довгу відстань, успішно пройшли цей випробування, а 20% з них навіть зазнали покращення стосунків. Деякі з цих сімей змогли підтримувати емоційний зв'язок та комунікацію через різні засоби зв'язку, навіть без фізичного контакту.

Продовжуючи, статистика розлучень серед внутрішньо переміщених осіб свідчить про те, що причини розлучень не пов'язані лише з воєнним конфліктом, але й з різними факторами, що виникають у ситуації внутрішнього переміщення.

Однією з причин може бути емоційний стрес, який виникає внаслідок переживань, тривоги та нестабільної ситуації. Воєнна діяльність, втрата домівок, зміна умов проживання та фінансові проблеми можуть значно підвищити рівень стресу, що впливає на стосунки в сім'ї.

Також важливим фактором є соціальне середовище. Внутрішньо переміщені особи часто змушені переїжджати до нових населених пунктів або міст, де вони зіткнуваються зі зміною соціального оточення. Відсутність підтримки родичів та друзів, віддаленість від звичного оточення і незнайомість з новими людьми можуть позначитися на сімейних відносинах.

відносин під час внутрішнього переміщення осіб.

[<https://chmnu.edu.ua/sim-ya-vnutrishno-peremishhenih-osib-kilkist-rozluchen-cherez-dovgu-rozluku/>]

2.10. Ставлення містян до внутрішньо переміщених осіб

Упродовж 22 лютого-6 березня 2023 року Київський міжнародний інститут соціології (КМІС) провів опитування громадської думки на всій території України, щоб дослідити ставлення населення до різних груп людей.

Згідно з результатами опитування, 95% населення готові допустити у своє найближче оточення людей, які втекли від російського вторгнення, з них 53% повністю толерантні, а ще 42% згодні, що вони мають жити в Україні. Лише 5% проявляють ксенофобне ставлення до цих людей.

Щодо біженців, російськомовних громадян та тих, хто залишився на окупованій території, ставлення населення не викликає серйозного занепокоєння, ксенофобне ставлення до них мають не більше 14% населення.

Проте, занепокоєння викликає ставлення до громадян України, які є росіянами за національністю. 36% населення мають ксенофобне ставлення до них, що вочевидь є несправедливим, оскільки дослідження показують, що погляди громадян України російського походження не суттєво відрізняються від поглядів етнічних українців, і ці громадяни так само захищають Україну від ворогів.

Опитування проводилося за допомогою телефонних інтерв'ю з використанням комп'ютера, з опитанням 985 респондентів у віці 18 років і старше, які мешкають у всіх регіонах України, за винятком окупованих територій та тих, хто в даний момент перебувають у зоні конфлікту. Результати опитування надають загальну картину ставлення населення України до різних груп людей, але вони не є остаточними і можуть змінюватися залежно від ситуації та контексту.

Опитування також виявило, що настрої населення в Україні щодо міжнаціональних відносин є загалом позитивними. Більшість респондентів (86%) відзначили, що вони живуть у мультикультурному середовищі і мають позитивне ставлення до інших національностей. Також 78% відповідей свідчать про те, що респонденти сприймають культурну різноманітність як природну і цінують внесок різних національностей у розвиток країни [24].

Однак, варто зауважити, що опитування не охоплює всіх громадян України, і існують різні погляди та думки серед населення. Ставлення до різних груп людей може різнитися в залежності від регіону, освіти, соціального статусу та інших факторів. Також важливо враховувати, що соціальні настрої можуть змінюватися з часом під впливом подій та зміни соціально-політичного контексту.

Отже, результати опитування вказують на загальну толерантність населення України і позитивне ставлення до різних груп людей. Проте, проблеми ксенофобії та дискримінації все ще існують, і важливо продовжувати працювати над підвищенням свідомості та сприянням інклюзивному суспільству.

СТАВЛЕННЯ МІСТЯН ДО ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Упродовж 22 лютого-6 березня 2023 року Київський міжнародний інститут соціології (КМІС) провів опитування громадської думки на всій території України, щоб дослідити ставлення населення до різних груп людей.

Згідно з результатами опитування, 95% населення готові допустити у своє найближче оточення людей, які втекли від російського вторгнення, з них 53% повністю толерантні, а ще 42% згодні, що вони мають жити в Україні. Лише 5% проявляють ксенофобне ставлення до цих людей.

Щодо біженців, російськомовних громадян та тих, хто залишився на окупованій території, ставлення населення не викликає серйозного занепокоєння, ксенофобне ставлення до них мають не більше 14% населення.

Проте, занепокоєння викликає ставлення до громадян України, які є росіянами за національністю. 36% населення мають ксенофобне ставлення до них, що вочевидь є несправедливим, оскільки дослідження показують, що погляди громадян України російського походження не суттєво відрізняються від поглядів етнічних українців, і ці громадяни так само захищають Україну від ворогів.

Опитування проводилося за допомогою телефонних інтерв'ю з використанням комп'ютера, з опитанням 985 респондентів у віці 18 років і старше, які мешкають у всіх регіонах України, за винятком окупованих територій та тих, хто в даний момент перебувають у зоні конфлікту. Результати опитування надають загальну картину ставлення населення України до різних груп людей, але вони не є остаточними і можуть змінюватися залежно від ситуації та контексту.

Опитування також виявило, що настрої населення в Україні щодо міжнаціональних відносин є загалом позитивними. Більшість респондентів (86%) відзначили, що вони живуть у мультикультурному середовищі і мають позитивне ставлення до інших національностей. Також 78% відповідей свідчать про те, що респонденти сприймають культурну різноманітність як природну і цінують внесок різних національностей у розвиток країни [<https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1218&page=1>].

[<https://chmnu.edu.ua/stavlennya-mistyany-do-vnutrishno-peremishhenih-osib/>]

ВИСНОВКИ

У дослідженні були розглянуті проблеми внутрішньо переміщених осіб у період воєнного стану в Україні, зокрема у місті Кривий Ріг. Відзначається, що ця проблема стала особливо актуальною після вторгнення Російської Федерації в Україну.

Аналіз проблематики внутрішньо переміщених осіб у сучасних українських ЗМІ та моніторинг українських онлайн видань показали, що ця тема отримує достатню увагу з боку медіа, проте існує необхідність у більш детальному та систематичному висвітленні проблем цієї категорії осіб.

У другому розділі дослідження були розглянуті конкретні проблеми, з якими стикаються внутрішньо переміщені особи у період воєнного стану. Зокрема, були виявлені проблеми з житлом, евакуацією, оформленням виплат та документів, можливостями працевлаштування, медичним обслуговуванням, навчанням, психологічною допомогою та реєстрацією пошкодженого майна. Також було відзначено певні виклики, пов'язані зі ставленням містян до внутрішньо переміщених осіб.

Загальними висновками дослідження є необхідність забезпечення доступу до житла, соціальних та медичних послуг, освіти та працевлаштування для внутрішньо переміщених осіб. Також важливо надати психологічну допомогу та підтримку цій категорії осіб. Проблеми, пов'язані з розлученням у сім'ях внутрішньо переміщених осіб, також потребують уваги та вирішення. Ці люди змушені покинути свої домівки та розлучитися зі своїми близькими внаслідок конфлікту або насильства. Це може призвести до серйозних психологічних та емоційних проблем, які потребують психологічної допомоги та підтримки.

Для вирішення проблем внутрішньо переміщених осіб у період воєнного стану важливо вжити кроки на рівні держави, місцевих органів влади та громадських організацій. Необхідно створити механізми, які забезпечать доступ до житла, соціальних та медичних послуг, освіти та працевлаштування для внутрішньо переміщених осіб. Важливо встановити спеціальні програми, які

допоможуть цим людям відновити своє життя та інтегруватися в новому місці проживання.

Психологічна підтримка та допомога також є необхідними для внутрішньо переміщених осіб. Це може включати консультування психолога, групові сесії, терапевтичні програми та розвивальні заходи. Надання психологічної допомоги допоможе цим людям подолати травми та стрес, пов'язані зі зміною життя та втратою рідних.

Крім того, необхідно враховувати гендерні аспекти у вирішенні проблем внутрішньо переміщених осіб. Жінки та діти можуть бути особливо вразливими у таких ситуаціях, тому важливо забезпечити їм додаткову захист та підтримку.

Всебічна підтримка та вирішення проблем внутрішньо переміщених осіб потребує спільних зусиль уряду, міжнародних організацій, неправліннях організацій та громадськості. Тільки шляхом спільної роботи можна забезпечити належну підтримку та поліпшити умови життя для цієї вразливої категорії осіб.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. "Новий час" - <https://www.novychas.info/>
2. "Що «не так» з ВПО: [<https://www.work.ua/articles/career/3048/>].
3. «Підтримка переселенців» [<https://krivbass.city/news/view/pidtrimka-pereselentsiv-u-dnipropetrovskij-oblasti-zapratsyue-spetsialna-programa>].
4. Giddens A. Consequences of Modernity. Cambridge : Polity Press. 1990.
5. Massey D.S., Arango J., Hugo G., Taylor J.E. Teories of international migration: a review and appraisal. Population and development review. Vol. 19. 1993.
6. Архипов Ю.А. Міграційна ситуація та її вплив на ситуацію в країні і регіоні. Міграція і внутрішня безпека. Аспекти взаємодії : збірник матеріалів ІХ Міжнародного семінару з актуальних проблем міграції (23–24 червня 2003 р.), 2003. С. 39.
7. Вимушені переселенці та приймаючі громади: уроки для ефективної суспільної адаптації й інтеграції: наукова доповідь / за ред. канд. соціол. наук О.М. Балакіревої; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України».
8. Внутрішньо переміщені особи: від подолання перешкод до стратегії успіху : монографія / О.Ф. Новікова, О.І. Амоша, В.П. Антонюк та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2016. С. 448.
9. Гуманітарна криза [<https://www.ukrainenow.org/>].
10. Детектор медіа - <https://detector.media/>
11. Допомога з евакуацією [<https://ar-tak.org/>].
12. Допомога з евакуацією [https://helpingtoleave.org/en?utm_medium=social&utm_source=heylink.me].
13. Допомога з юридичних питань [<https://shorturl.at/bdowO>].
14. Допомога населенню [<https://palyanytsya.info/about>].
15. Допомога постраждалим [<https://www.adra.ua/>].
16. Дослідження "Соціальна інтеграція ВПО в Кривому Розі".
17. Закон України "Про внутрішньо переміщених осіб":
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>

18. Закон України "Про освіту": <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
19. Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 03.03.2016 р.
20. Звіт за результатами всеукраїнського опитування внутрішньо переміщених осіб та мешканців приймаючих громад. Дослідження виконане на замовлення Internews Network за фінансової підтримки.
21. Кодекс о выборах Республики Молдова от 21.11.1997 г.
22. Консультаційна підтримка [<https://shorturl.at/anuEJ>].
23. Медичне забезпечення [<https://evacuation.city/articles/287017/robota-zhitlo-medicina-yaki-problemi-mayut-vnutrishni-pereselenci-v-ukraini>].
24. Міжнародні відносини
[\[https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1218&page=1\]](https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1218&page=1).
25. Настрої українців щодо розлучення
[\[https://life.pravda.com.ua/society/2023/04/25/253970/\]](https://life.pravda.com.ua/society/2023/04/25/253970/).
26. Ніжарадзе О. Виборчі права внутрішньо переміщених осіб : міжнародна практика, можливі варіанти для України та рекомендації. ВГО ГМ ОПОРА, 2015. С. 29 URL: <https://www.oporaua.org/vybory/mistsevi-vybory-2015/41916-problemniaspekty-vyborivv-ukraini-pohliad-zzovni-ta-zseredyny>
27. Оформлення компенсації за пошкоджене майно
[\[https://kr.gov.ua/ua/news/pg/30522923060574_n/\]](https://kr.gov.ua/ua/news/pg/30522923060574_n/).
28. Політика інтеграції українського суспільства в контексті викликів та загроз подій на Донбасі: національна доповідь. / Е.М. Лібанова, В.П. Горбулін, С.І. Пирожков та ін.
29. Посилання на закони «Конституція України»:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
30. Проект Save People Worldwide [<http://www.spwgroup.org/>].
31. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>.

32. Про захист прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>.
33. Психологічна допомога [<https://armyinform.com.ua/2022/06/23/yak-pereselencyam-dopomagayut-vporatysya-z-travmamy-vijny/>].
34. Рекомендації міжнародної науково-практичної конференції «Внутрішньо переміщені особи в Україні: реалії та можливості». Український соціум.
35. Стаття «Вікна» [<https://vikna.tv/istorii/problemy-vpo-v-ukrayini-shho-ta-yak-mozhna-pokrashhyty/>].
36. Стаття Право на захист «У Кривому Розі відкрився Центр підтримки для вимушених переселенців з Бахмута» [<https://r2p.org.ua/centr-pidtrymky-pereselentsiv-z-bahmutu/>]
37. Товариство Червоного Хреста [<https://redcross.org.ua/>].
38. Українська правда - <https://www.pravda.com.ua/>
39. Українські новини - <https://www.ukrinform.ua/>
40. Ю.Вілкул інтерв'ю [https://kr.gov.ua/ua/news/pg/30822994079219_n/].
41. Юдина Т.Н. Социология миграции : учебное пособие для вузов : Академический Проект, 2006. С. 272. (“Gaudeamus”).